

WIE IS ...?

**WIM TEHUPEIORY,
OPRICHTER AMBONSCH STUDIEFONDS**

**MOLUKSE VOETSTAPPEN DOOR DE GESCHIEDENIS:
ZESTIEN VERHALEN OVER HISTORISCHE PERSONEN**

1915

Oh zo trots waren ze, de inwoners van het bergdorp Ema op het eiland Ambon. Twee van hun jonge dorpsgenoten waren toegelaten tot de STOVIA, de School Tot Opleiding Van Inlandse Artsen in Batavia op het eiland Java. Het waren de broers Nannie (Johan Everhardus) en Empi (Willem Karel) Tehupeiory. De ouderen uit Ema wisten dat deze twee jongens intelligent waren: 'En nu mogen ze verder gaan leren. Ze hoeven die steile, zware weg tussen Ambon-stad en Ema voorlopig ook niet meer dagelijks af te leggen. En eerstdaags komen ze terug als arts ...'

Het was op een koude winterdag in januari 1908 in Haarlem. Willem Karel was amper een half jaar in Nederland. Zijn opleiding aan de STOVIA had hij in 1902 afgerond. Nu mocht hij hier zijn artsenstudie aan de universiteit voltooien.

W.K. Tehupeiry met zijn moeder, vrouw en zoon op de zijgalerij van hun huis op Banka, 1915

Maar vandaag ging hij een voordracht houden voor het Indisch Genootschap. Als eerste persoon uit het verre Indië was hij hiervoor uitgenodigd. Rustig zette hij voor zichzelf zijn gedachten nog eens op een rijtje. Willem Karel wilde de positie van de 'inlandse' artsen onder de aandacht van de Nederlanders brengen. Het werk van deze artsen was zwaar, terwijl het loon karig was. Er bleef niet veel van over. Bijvoorbeeld voor vakliteratuur om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen. 'Geen wonder dat artsen ontslag nemen of afgestompt en gedesillusioneerd raken ...' Gedreven en met vaste stem sprak hij zijn woorden uit. De loftuitingen na de voordracht deden hem goed.

Het was ruim een jaar later. Na bijna twee jaar het Hollandse weer getrotseerd te hebben, was Willem Karel weer terug in het warme Batavia. Zonder zijn broer Johan...

Zijn plannen had hij al klaar. 'Het is belangrijk voor ons volk dat Ambonese jongeren die goed kunnen leren de mogelijkheid krijgen om verder te studeren, zowel hier in Indië als in Nederland.' Die mogelijkheid had hij zelf gekregen en hij wilde dat ook voor andere Ambonese jongeren realiseren. Daarvoor wilde hij een organisatie oprichten: 'Het Ambonsch Studiefonds lijkt me een goede naam. We moeten creatief zijn om geld bij elkaar proberen te krijgen. Dan kunnen we ons doel bereiken. Dit fonds is belangrijk voor ons volk.'

Zes jaar later, in 1915, klonk er tifageroffel en gezang op Ambon. Het waren feestelijkheden voor Willem Karel. Hij was daar voor een korte vakantie en werd op zijn geboorte-eiland als een held ontvangen. Trots paradeerden de mensen rond. Zijn zoontje werd in een prauw megedragen. Het gezang was niet van de lucht:

<i>Siri Sori sepandjang karang</i>	<i>Langs Siri Sori liggen koraalrotsen,</i>
<i>di hampir malam membakar dupa.</i>	<i>tegen de avond brandt men er wierook.</i>
<i>Tehupeiory punja adjaran</i>	<i>Het onderwijs van Tehupeiory</i>
<i>membikin Ambon djadi ke muka.</i>	<i>heeft Ambon vooruit geholpen.</i>

In zijn artsenpraktijk in Batavia hielp Willem Karel alle mensen. Hij maakte geen onderscheid tussen arm en rijk. Rijke Arabieren konden bij hem terecht, maar ook de arme lui uit de kampong. Als ze geen geld hadden, hielp hij ze gratis.

Vlak na de Tweede Wereldoorlog, in 1946, stierf Willem Karel Tehupeiry, de oprichter van het Ambonsch Studiefonds in Batavia. Ver van zijn geboortedorp Ema, maar in de nabijheid van de mensen die hem nauw aan het hart lagen.

VERANTWOORDING

Auteur: Xaf Lasomer

Bron: 'Wie is ...?' serie in Papan Tulis, katern van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers in het magazine Marinjo 1998-2000, gebundeld in 2011

Bewerking/vormgeving: Nanneke Wigard, 2024

Meer weten?

Op de website [Vensters op de Molukse Geschiedenis](#) vind je meer informatie over de periode 1450-1950 en meer verhalen van historische personen

Boek *Tussen Ambon en Amsterdam*, Herman Keppy, 2004

Illustraties:

Foto's : IISG, coll. W.K. Tehupeiory (H. Keppy)